

Տարեկան զինը 10 բուբլի, կէս տարւման 6 բուբ.
Առանձին համարները 7 կօպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմեաչին խմբագրատան մէջ:

Մեր հարստի. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».

Quint Tiflis. Rédaction « Mschak ».

St. Eph. N. 253.

Խմբի անդամները բաց է առաջարկում 10-2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերից)

Յարտարարութիւնը ընդունուած է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կօպէկ.

St. 15 p. 0. 71 № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՐԱՐՍՐՈՒՆԻ

ԲՈՎՆԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Գրքաճեալ աւագակներէ մասին, Տեղեկութիւններ Կ. Պոլսին, — Ներքին Տեսութիւն, Մասանորոգութիւն, Ներքին Եւրոյի, — Արձգութիւն Տեսութիւն, Վերջին տեղեկութիւններ, Նամակ Պարսկաստանի, Նամակ Բալթիկիցի, Պարսկին լուրեր, — Հնդկաստանի, — ՅԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԻՒՆՆԵՐԻ, — ԿԱՆԱԴԱՆԱԿԱՆ, XII սիբիրացային բժշկական հոսանքիցի,

ԴԱՐՉԵԱԼ ԱԻՍԶԱԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Աւագալի լինելու, գոգութիւն անելու հակումը զգուծիւն ունի մեր երկրի մահ-մեառական ժողովրդի մասունանը այն մասի մէջ, որ գեւ թափառական կեանք է վարում՝ և պարսպում է խաշնարածութեամբ։ Ասիական այդ հակումը սօցորակոն կենցաղավարութեան ժամանակ արտայայտվում է մանր-մունր դէպքերով, մի տեղ զոգացվում է մի կամ մի քանի ձի, եղկով, մի քանի ոչխար, մի ուրիշ տեղ դէր-դացու արտերի մի մասը կերցնվում է զիշերով, միւս տեղ պատրաստ խոտի և հացի դէղերը զոգացվում են և այլն։ Այդ մանր մունր դէպքերից զգալի կերպով փնտրվում է մեր երկրի անտեսութիւնը, ասիայի նրանց անցնում են առանց մեծ աղմուկ հանելու, չարժանանալով հասարակաց ուշադրութեան, իրրեւ կեանքի սփորական երեւոյթներ։ Եւ միայն այն ժամանակ, երբ կազմվում են առանձին խմբեր, որոնց միակ պարագմունքը աւազակութիւնն է, որոնք յարձակվում են մարդկանց վրա և նրանց կողոպտում կամ սպանում, այն ժամանակ հասարակութիւնը վրդովվում է, օստիկանութիւնը ձեւանամուխ է լինում զանազան միջոցներով՝ զսպելու աւազակներին և նրանց բռնելու։

Ի հարկէ, երբ մահմետական ժողովուրդը կը կրթվի, և տնտեսական աւելի բարդ յարաբերութիւնների մէջ կը մտնի, նա կը թոյնի իր ներկայ հակահասարակական հախճաքները և կը համոզվի, որ կանօնա-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

XII ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱՇԽԱՆԵՐԻՆ ԿՕՆԳՐԵՍՍԻՑ

Մօսկվա, օգոստոսի 12-ին

Մտեղայում այժմ գտնարված է միջադպրոցի
բժշկական ժողով, որը թվով XII-դ է։ Սը
ջադպրոցի ժողովների նշանակությունը չափ առե-
սակէտներով այնքան մեծ է, որ ամեն ինտելի-
գենտն անձն պիտի գտնէ հարանցքօրէն տեղեկու-
թիւնն անհնայ ի ճեանի այնտեղ կատարված
գիտնական աշխատութիւններին։

Քիչիական գիտությունը մեր դարավերջում այնպիսի մի աճագին ծառա է ընդունել, որ այսօր բժիշկը, որպիսի էլ հանձարեղ լինի, անկարող է հետևել նրա բոլոր ձիւղերի զարգացման, և ստիպված է ժամանորով՝ բաւականաճանաչ մի կամ մի երկու-երեք մասնագիտությունը՝ ներվոլ-լաւ է, ի՞նչ նա կարող լինի լաւ ուսումնասիրել իր ընտրած մասնագիտութիւնը։ զիւտօրով հարստացնել նրան։ Արեւելի է վստահանել, որ բժշկականութեան արագ զարգացումն շատ չուտով պիտի աւելի ևս սահմանափակէ բժիշկների մասնագիտութիւնները և արդէն մեր աչքի առաջ այդ կատարվում է։ Այսպէս խիւրադրան, որը մի մասնագիտութիւն էր համարվում մի 20 տարի առաջ, այժմ բաժանված է այնքան ձիւղերի, որ մենք այսօր կարող ենք մի 10-15 մասնագիտութիւնների բաժանել նրան։ Քիչիական գրականութիւնը մի անհրեակային

երո աշխատանքն է միակ հիմքը բարեկեց-
յութեան: Սակայն այժմ էլ նա կարող է
զգալի կերպով զգալի, եթէ շրջապատող
համագանձները սխտեմատիական կեր-
պով դիմադրեն նրա չոր հակումներին:
Կեր կերկրի թմառականները վերազգաց
են իրանց դործերի վերաբերութեամբ և
որչափ նրանք յանդուգն են, կրք յոյս ու-
նեն աջողութիւն ունենալու, այնչափ երկ-
շոտ են, երբ են հաւատաւոր աճող երբն
և նրանց սպասեալն է անխուսափելի պա-
տիժ: Ահա ինչու անհրաժեշտ է, որ վար-
չական մարմինները բարեկեցութիւն, իսկ մե-
րկրի կուշտութեան տարրերը առաջ քաշ-
վեն և հրաւիրվեն միասնաբար գործելու
ընդհանուր շահերի դէմ, օգնութիւն կան-
չելով ազատ ընտանցութիւնը և մամուլի
տարրեր մերկացումները:

Անխարելի է առանց յիշատակութեան թողնել փ ախուբ Հանգամանք և այլ այն է, որ դատապարտվածներին, աքսորվածներին չեն կարողանում ալ զերի փանշելու արտօրավայրից և դրանք, նորից երևալով իրանց հայրենի տեղերը, դառնում են կատաղի և արիւնարբու թշնամիներ կաննաւոր կեցացարտաբու թեան: Դրանք, իբրև դատապարտվածներ, իբրև օրէկելով հայածվածներ, այլ ևս անկարող են ապառ և արձակ մանել կեանքի մէջ: Եւ ահա նրանք կազմակերպվում են իբրև աշագհային խմբեր, որոնց միակ սպրելու միջոցը և գործելու եղանակը աւաղակութիւնն է: Ահա այդ տարրից են կազմվում այն կատաղի և անգութ անհնաւորութիւնները, որոնք սարսափ են բերում հասարակութեան վրա, կատարելով յանդուգն յարձակումներ և անգութ սպանութիւններ:

Եւ այդպէս, եթէ մենք մտադիր ենք վերայնկ մեր երկրից աւագաւթնութան ոգին և աւագակներին, պէտք է իրագործենք մի շարք միջոցներ. մի կողմից ձեռնարկելով ժողովրդի կրթութեան զործին, և զարգացնելով երկրի կուլտուրական, արհ-

Տնտրության է հասած. « Բժշկական թերթերի, պարբերական հրատարակությունների, գրքերի քանակով ինչը միանգամայն ուսրանելի է, և տասն մարդկային կեանք բաւական չեն այդ գրականության հետ ծանոթանալու համար: Ինչ կը լինի մի 20 տարուց յետոյ, դժուար է երևանալ անգամ:

ԲՆՀԿԱԿԱՄԱՌԹԻՒՆՆԵՐ, ինչպէս յայտնի է, պատկանում է այն գիտութիւններին, որոնք օրից օր զարգանալով, կատարելագործվելով, շատ կէտեւում փոփոխութիւնների են ենթարկվում: Այնամօր հակասական կէտեր երբեմն միանգամայն չփոխում են և նոյն իսկ յուսահատեցնում են բժշկիկներին. քայի այդ, իւրաքանչիւր խնդիր հազար տեղերում, հազար փոփոխութիւն և գրուածքներում քննվում է մշակվում, ու վնչ այն բժշկին, որը կամ ընդունակ է կամ միջոց չունի ծանօթանալու այս ցիրուցան աշխատութիւնների հետ,—այդպիսի բժշկը յետ կը մնայ իր գիտութիւնից, նա անկարող կը լինի ապcourant լինել գիտնական հասանքին: Եւ միանգամայն անկարելի է լինում նոյն իսկ ֆանտաստիկալուոր գիտնականների համար՝ մօտ ծանօթ լինել իրանց մասնագիտութեան վերաբերեալ բոլոր հարցերի զարգացմանը, որովհետեւ մի տաժանակիր աշխատանք է հաւաքել 1925 թ. ամսեւը, ինչ որ յոյս է տեսնում բերաւոր խնդիրներ վերաբերմամբ հողագիտի ամեն անկուններում:

Այս է իսկապէս այն շարժառիթը, որ յղաց-
րել է բոլակական փողովների միաբըը: Այս փա-
ղովները լինում են մասնագիտական և տեղա-
կան, կամ քնդհանուր և միջազգային: Առաջին-

տեսական առաջարկմունքներ, միւս կողմից՝ վերահազմարով վարչական մարմինը, հրաւերել գործակցութեան երկրի կուսակցական ղեկերը և մասնաւորապէս միջոցներ ձեռք առնել, որ դատաւարութեան իրի փակասումը այնքան հեշտ չը լինի, ինչպէս եղել է մինչև այժմ:

Աւագաթուլթեան զարդանալը ապացոյց է,
որ մեր երկրի բարեկարգութեան զործում
գոյութիւն ունին մեծ պահասութիւններ
և հակահասարական տարրերը իրանց
խրախուսած են զգում:

ՏԵՂ ԵՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ. ՊՕԼՍԻՅ

Կ. Պժշտութիւնը նորերս տեղի ունեցած պայթիւններէ մասին եւ ընթացեալ լրագիրները հետեւեալ մանրամասնութիւններն են հաղորդում.

Այլակառնակի խօսքով, ուսմը պայթեկուց յետոյ, անազնի ամբոխ սկսեց զինեւ զէպի չի-նտեթեան զոնեքը: Ելը յայտնի եղաւ պայթիւ-նի պտածաւը, ամբոխը առատիկ յուզվեց, սա-կայն ոչինչ ընտելթիւններ չը գործ զրեց և ու-տիկանտեթեան պահանջով, անպատգը ցրվեց: Ա-ռաջ կարծում էին թէ փորձը երկաստորը թիւրքերն են արել, բայց չուտով յայտնի դար-ձաւ, որ հայերին են ձերբակալում: Փորձ ա-նողները, ինչպէս երեւում է, ուզում էին ուսմը պայթեկնել Բ. Գրան շինութեան մէջ գտնվող թիւխտաւորի խորհրդի դահլէռում: Նոյն շինու-թեան մէջ գտնվում են և պետական մի բանի-պը հաստատութիւններ: Պայթիւնեց առաջացած վնասները բաւական մեծ են: Բիշ էր մնում հրդեհ սկսվել, բայց չուտով հանգրեց կանո-նաւոր հրդեհաշէջիւնի իւտմը: Մեծ սարսափ տրեց: Հիւրանոցի աէլը Օսկեան և երեք ու-րիշ հայեր Կուլէշէզի թաղից, Ղալաթիայի աշտարակի մօտ, նոյնպէս և չորս հայեր Գում-Գաւրուից ձերբակալվեցին որպէս հայոց յեղա-փոխական կոմիտէի գործընդունող անդամներ: Այլ-ով ձերբակալւած հայերը բանտարկվեցին Ղա-լաթիայի բանտում և ու դատուն Պէտրում:

Ինքը այն ժողովներն են, որ կազմվում են մի ազգի գիտնականներից (օրինակ, ֆրանսիացիներից կամ գերմանացիներից), և որոնք զբաղվում են կամ մի մասնագիտությունով (օրինակ՝ աչքի ներքին, նեարդալիս ինստիտուտի կամ բուրբ բժշկական գիտություններով): Իսկ երբ բոլոր ազգերին և բոլոր մասնագիտություններին պատկանող բժիշկները ժողովրդական են մի տեղ և զբաղվում բժշկականության վերաբերյալ բոլոր գիտություններով, — այն ժամանակ կազմվում է մի ջազգային բժշկական փոլով: Թե՛ սոցիական (ազգային) և թե՛ միջազգային ժողովների նպատակն է ուրեմն կենդանի բարձրագույն մշակել արդի բժշկությունն ամենակարգաբար խնդրներով Այստեղ ամեն բժիշկը իր չափատուր խնդրների, իր փորձնականությունները արդիւնները զննում է ամենքի առաջ, բոլոր ազգերի գիտնականները իրանց ասածն ասում են մի որոշեալ խնդրի մասին և եթէ նիւթերը և մշակումն բաւարար է, խնդիրը չափ կարճ միջոցով ստանում է իր լուծումն, այսինքն կատարվում է այն, ինչ որ լրագրութեան, գրքերի միջոցով, կրկնում ենը, անկասելի է լինում անկ երկար սալրինների ընթացքում:

Միջազգային ժողովներում առհասարակ որդյալում են կնճռոտ գիտական խնդիրները և յայտնվում են խոչըր գիտերը: Մեծ գիտականաները այս մեծ ժողովներումն են պլապալանում իրանց հայեաքները, իրանց սիստեմները, և այս արեիսպագի մեջ պատկառելի ծերունիները, լիքարիներով և լիջ գիտակիներով բեղմնատրված եղբայրանում են երիտասարդ գիտականներին, որոնք երկ նրանց հայեաքներն էին, որ-

«Այսպիսով, անհեղինակություններից երևում է, որ Բ. Գրամս չինությունեան մէջ պայթելն առաջացնող երեք հայերից մէկի անունը Միխայիլ Բ. Բիւրակ, բանկուում ձերբակալուած լուծալալոխիցն էր: Յովհաննէս անուանեց իրան ասելով, որ ուռւառատանցի է. երբորդիկ անունը Սարգիս է: Երեւընն էլ, ըստ երեւոյթին, ինտելիգէնտ մարդիկ են: Այս օրերս կրկին կ'անաւարեցնին մի կասկածելի պարսն օտարահպատակներից: Չերբան կալուածիւնները շարունակուում են, բայց ոտականութիւնը դադարի է գործում, որպէս զի հասարակութիւնը չը յազդիկ է չը գործուի: Յեղափոխական Սարգիս չինութեան ժամանակ խոտորովանեց: Նրա խօսումով, ինքն կէս տարի ուռաջ եկել էր Բաթումից: Այստեղ նա ուրիշ շատ հայերի հետ պատրաստուեց յեղափոխական գործունէութեան համար կոմիտէի գործակալների ձեռքով: Անցքից մի քանի օր առաջ նրբաւ ասեցին, թէ վիճակը նրան է ընկել: Նա միայն փող էր ստանալ կոմիտէայից եւ այժմ էլ վարձատրութիւն ստացաւ:

Երբան հաղորդեցին նորոգվես, որ օգնականն է
 նշանակված նրա համար, բայց ինքն նրան տե-
 սուս միայն փորձի օրը: Նրանք երկուսն էլ
 ուսմբեր ստացան իրանց անձանքով մի անձից:
 Սարգիսը առաջինը պէտք է ուսմբ զոգէր, այն
 զէպլում, եթէ ուսմբը պայթէր, իր ընկերն էս
 պէտք է զոգէր իր ուսմբը, հակառակ զէպլում
 պէտք է փախչէին, առանց երկրորդ փորձն ա-
 նելու: Այդպէս էլ արեցին: Այն հայ յեղափո-
 խականը, որին կապահանարեցին օսմանեան ըան-
 կում այն վարդերին, երբ նա պարտաւորում
 էր վառել ուսմբը, շատ երիտասարդ մարդ է,
 Կ. Պօլսի Բէշիկթաշ թաղից: Անցեալ տարվայ
 աղստամբութիւնից յետոյ նա հեռացաւ Թիւր-
 քիայից և գնաց Բօլքարիւս, և ալլա Սոչեսա
 Թիւրքիա նա հէնց նոր վերադարձաւ անդլիական
 աւետարական շոգենաւով, որը մօտեցաւ ասիա-
 կան ափին պաշար վերցնելու համար: Ռուս-
 քո նա պէտք է զոգէր ընանից չիւտութեան մէջ, ա-
 մերիկական արդիւնք է և եւրօ պատրուգ ունէր:

պէս զի միահամուռ. ոյժով առաջ մղեն ի սկիւն
կան մարդային գիտութիւնը:

Դժուկությոյն այժմեան միջազգային ժողովը ին-
ւով 12-երորդն է. նա տեղի է ունենում երեք
տարին մի անգամ: Աւաջինը տեղի ունեցաւ
Պարիզում 36 տարի սրանից առաջ, իսկ վեր-
ջինը Հռոմումն էր 1894-ին: Հետեւեալ ժողովը
տեղի կունենայ այս դարի վերջին, 20-երորդ
դարի չեմբին, այսինքն 1900 թւականին և նա-
ւանական է Պարիզով—աշխարհամանդիւրի ժա-
մանիկ, զոնն այս է այժմեան ժողովի տրամա-
դարմիխներ, որի արտայայտողը եղաւ Բրիտանիկ
պատգամաւոր:

Մօսկվայի XII բժշկական միջազգային ժողովին ներկայ են 7300 հոգի, որոնցից ուղիղ կենտրոններ են (սչ. ուսումնադատակ): Մօսկվայում գումարվելու հարցը որոշված էր երեք տարի առաջ Հոսովի ժողովի վայման օրը: Այդ օրից մինչև հիմա ուսումնա կօմիտեաը, պրոֆէսոր Սվիճիխաովիկու. նախագահութեամբ, աշխատել է ամենամեծ գիւրուխիւնների ձեռք բերելու ժողովականների համար, որով կարելի լինէր որքան հնարաւոր է թաղմամբդ անել նրան: Ու հնորհիւ կառավարութեան համակրութեան, մասնաժողովը կարողացաւ 7000 մարդու երկաթուղու ձրի տոմսակ հայթայթել Ռուսաստանի համար: Այնպէս որ մեզ համար ճանապարհը ձրի է (առաջին կլասով) մեր ընակութեան տեղից մինչև Մօսկվա եւ վերադարձը. օտարների համար ճանապարհը ձրի է Ռուսաստանին սահմանից: Բայի այդ պէս խոստանում են մեզ նորոպէս ձրի տանել Պետերբուրց: Երկրորդ

Типографія Канцел. Главнотач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.